პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

კომუნისტი

საქართველოს კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის
საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოსა და საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს ორგანო
КОМУНИСТИ — ОРГАН ЦК КП ГРУЗИИ, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА ГРУЗИНСКОЙ ССР И СОВЕТА МИНИСТРОВ ГРУЗИНСКОЙ ССР

გამოცემის 47-ე წელი
№ 165 (13559)

ხუთშაბათი, 21 ივლისი, 1966 წ.

ფასი 2 კაპ.

ხუთწლედის ვაჩარზე

თბილისის მეშვიდე სამკერვალო ფაბრიკის კომუნისტური შრომის მეხუთე საამქრო, რომელსაც ა. მელიქოვი ხელმძღვანელობს, დაკომპლექტებულია ახალგაზრდა სპეციალისტებით, შარშან რომ დაამთავრეს თბილისის პროფესიული ტექნიკუმი. მათ ექვსი თვის საწარმოო გეგმა 107,2 პროცენტით შეასრულეს და გეგმის გადამეტებით სახელმწიფოს 28.000 მანეთის პროდუქცია მისცეს, ხოლო ფაბრიკამ ნახევარი წლის გეგმა 106,4 პროცენტით შეასრულა.

შრომითი ვალდებულებების შესრულებისას დაწინაურდნენ მკერავები დები მანანა და ლალი ლომიძეები, ცისანა გოგინაშვილი, მარეხ ბერიაშვილი, ელენე ბუჩუკური, წუნმდებელი ნანა იმედაძე და სხვები. ისინი ყოველთვიურ დავალებას 120 პროცენტით ასრულებენ.

* * *

სურათზე: წინა პლანზე — მეხუთე საამქროს მკერავები მ. ობოლაძე (მარცხნივ) და მ. ლომიძე ამოწმებენ ახალი მოდელის პალტოს.

ფოტო გ. გოგობერიძისა.

ზეციდან უკან ალამიანი დგას!

საბჭოთა პრესის ერთ-ერთი ძირეული რგოლია რაიონული გაზეთები. ისინი მოლვაწეობენ ცხოვრების შუაგულში. მათ მშრომელები ავსებენ წერილებს, წინადადებებს, ტექსტურ შენიშვნებს. სიგნალებსა საჩივრებს, რომლებშიც გამოთქმულია ხალხის აზრი, ფიქრები და ოცნებები. მეტად ცოცხალი პრაქტიკული საქმეა გულმოდგინე ანალიზი გაუკეთდეს მშრომელთა ამ ბადებებს, საჩივრებსა და სიგნალებს. რაიონული გაზეთების მეგზურად სახეს ბევრად განსაზღვრავს ის, როგორ გამოიყურება მათს ფურცლებზე საჩივრებსა და სიგნალებზე გაგრების. მშრომელთა წერილებიდან მზრუნველი დამოკიდებულების საქმე.

მეორე მხრივ თვალსაჩინო მუშაობას ეწევა მახარაძის რაიონული გაზეთი „ლენინის დროშა". მის გარშემო დაჯგუფებულია 900-მდე აქტივისტი. ისინი გაზეთს ფურცლებზე ენერგიულად განაზოგადებენ მოწინავეთა მუშაობის გამოცდილებას, ყველას კეთილებად ხდიან მას. ამავე დროს ინტერესებენ მუშაობაში არსებული ნაკლოვანებებს. სწორად იქცევა „ლენინის დროშის" რედაქცია, ინტერესს ავრცელებს იმისადმი, თუ რა ბედი ეს გაზეთში დაბეჭდილ კრიტიკულ შენიშვნებს. თითქმის ყოველ ნომერში ნახავთ რუბრიკას „ჩვენი სიგნალების შემდეგ". ამასთან გაზეთში დროდადროშვებით იბეჭდება სარედაქციო წერილები სათაურით „ყურადღება — ადამიანებია!". წერილებში გაკრიტიკებული არიან ისინი, ვინც ამ სიგნალებმაც წაუყრეს გაზეთის ფურცლებს.

ინტერესული წერილების ქმედითობა ბრძოლა გაზეთების მუშაობის ერთ-ერთი მთავარი ამოცანაა. ეს ერთხელ უბრუნდებიან დაბეჭდილ ტექსტურ წერილებს, მკაცრად აკონტროლებენ მშრომელთა საჩივრებისადმი გულგრილი დამოკიდებულების ფაქტებს ავრეთვე ზუგდიდის, გორის, ფოთის, თელავის, სოხუმის, ბოლნისის რაიონული გაზეთები.

ეს გზა არის ფაქტები, როცა საწარმოთა დაწესებულებებისა და მეურნეობების ხელმძღვანელები უყურადღებოდ აკეთებენ მშრომელთა ინდივიდუალურ პასუხს ან ფორმალურ პასუხს ავენინან რედაქციებს. სასმენელია, ზერელე პასუხები მოვალეობის ადის მიზნით ზოგჯერ კიდეც ადებენ გაზეთში. ამ მხრივ სცოდავს ყაზბეგის რაიონული გაზეთი „ერთიანობა", რომელიც უხვად ბეჭდავს ზერელე, არაფრისმთქმელ პასუხებს. ეს, რა თქმა უნდა, საქმეების საზიანოა. არავითარ შემთხვევაში არ შეიძლება დავუშვათ მეგობრული სულისკვეთების შეცვლა ნაკლოვანებებისადმი შემარიგებლობით. საჩივრები, სიგნალები და კითხვა ეგზარების, ადგილობრივი გაზეთების ფურცლებზე მნიშვნელოვანი პარტიული საქმეა. პარტიის რაიკომებმა დაუნდა ადამიანურნონ თავიანთი ინფორმაციებს მახეთან კავშირის განმტკიცებაში.

ეკონომიკური მშენებლობის ამოცანებს განხორციელებისათვის დიდი ალბათობა აქვს ფართო მასების ინიციატივას სკკპ XXIII ყრილობის ისტორიული გადაწყვეტილებების შესრულებისათვის. პარტია გვასწავლის ბედნიერ, ვპოულობდეთ და განვავითარებდეთ შრომისადმი კომუნისტური დამოკიდებულების ფაქტებს, ეფექტიანად ეკონომიკურ ნაკლოვანებებს. ხელი ეწყობოდეთ ხალხის ხმას. ეს ფრესაში საზოგადოებრივი აქტივის ამაშრომლობა ბევრ მოთხოვნებს ადებს რაიონული გაზეთების რედაქციებს, პარტიულ, საბჭოთა და სამეურნეო მუშაკებს: მათი მხედველობაში მუდამ უნდა იყოს ის საბოლოო ფაქტი, რომ ყოველი ადამიანი, შენი შვილი, ეს ერთ-ერთ ადამიანებიან.

ეკონომიკურ ამოცანებს ეფექტიანად ეკონომიკურ ეფექტიანობა ეფექტიანობა ეფექტიანობა

ᲨᲠᲝᲛᲘᲗᲘ ᲜᲝᲒᲐᲗᲔᲑᲘ

▲ ᲐᲮᲐᲚᲪᲘᲮᲔ. (საკ. კორ.). ᲐᲮᲐᲚᲪᲘᲮᲘᲡ ᲠᲐᲘᲝᲜᲘᲡ ᲛᲨᲠᲝᲛᲔᲚᲔᲑᲛᲐ ᲒᲐᲛᲝᲐᲠᲗᲔᲡ ᲡᲐᲮᲔᲚᲛᲬᲘᲤᲝᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲒᲐᲛᲝᲐᲠᲗᲔᲡ ᲡᲐᲮᲔᲚᲛᲬᲘᲤᲝᲡ ᲛᲘᲬᲐᲡ ᲛᲘᲘᲦᲔᲡ 883 ᲪᲔᲜᲢᲜᲔᲠᲘ ᲞᲐᲠᲘᲡ ᲜᲐᲪᲕᲚᲐᲓ 880 ᲪᲔᲜᲢᲜᲔᲠᲘᲡᲐ. — ᲐᲪᲜᲝᲑᲔᲡ ᲠᲔᲓᲐᲥᲪᲘᲐᲡ ᲡᲐᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲝᲡ ᲙᲐ ᲐᲮᲛᲔᲢᲘᲡ ᲠᲐᲘᲝᲜᲘᲡ ᲞᲘᲠᲕᲔᲚᲘ ᲛᲔᲓᲒᲘᲕᲐᲠᲗᲛᲔᲛ Ა. ᲑᲐᲑᲐᲜᲘᲐᲨᲕᲘᲚᲘᲡᲐ, ᲠᲐᲘᲝᲡᲐᲑᲭᲝᲡ ᲐᲛᲘᲜᲐᲡᲐᲛᲘᲡ ᲗᲐᲕᲛᲯᲓᲝᲛᲐᲠᲔ Ა. ᲒᲐᲯᲘᲠᲘᲫᲔ. ᲡᲝᲤᲚᲘᲡ ᲛᲔᲣᲠᲜᲔᲝᲑᲘᲡ ᲡᲐᲛᲛᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲝᲡ ᲣᲤᲠᲝᲡᲛᲐ Ა. ᲒᲐᲒᲩᲘᲐᲨᲕᲘᲚᲘᲡᲐ.

▲ ᲡᲐᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲝᲡ ᲙᲐ ᲬᲐᲚᲔᲜᲯᲘᲩᲘᲡ ᲠᲐᲘᲝᲜᲘᲡ ᲞᲘᲠᲕᲔᲚᲛᲐ ᲛᲓᲒᲘᲕᲐᲜᲛᲐ Ვ. ᲙᲕᲐᲠᲐᲪᲮᲔᲚᲘᲐᲛ, ᲠᲐᲘᲡᲐᲑᲭᲝᲡ ᲐᲚᲛᲐᲡᲙᲝᲛᲘᲡ ᲗᲐᲕᲛᲯᲓᲝᲛᲐᲠᲔ Ი. ᲙᲕᲐᲠᲐᲪᲮᲔᲚᲘᲐᲛ, ᲠᲐᲘᲡᲐᲑᲭᲝᲡ ᲡᲝᲤᲚᲘᲡ ᲛᲔᲣᲠᲜᲔᲝᲑᲘᲡ ᲡᲐᲛᲛᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲝᲡ ᲣᲤᲠᲝᲡᲛᲐ Ნ. ᲡᲐᲚᲘᲐᲛ რედაქციას აცნობეს: რაიონის მშრომელებმა სახელმწიფოსათვის გაზაფხულის გამოკვებების აბრეშუმის პარკის მიყიდვის გეგმა. სახელმწიფოს მიეყიდა 883 ცენტნერი პარკი ნაცვლად 880 ცენტნერისა. — აცნობეს რედაქციას საქართველოს კპ ახმეტის რაიკომის პირველმა მდივანმა ᲐᲚᲐᲖᲘᲡᲬᲚᲘᲡ ᲠᲐᲘᲝᲜᲘᲡ ᲞᲘᲠᲕᲔᲚᲘ ᲛᲓᲒᲘᲕᲐᲜᲘ ᲐᲚᲐᲖᲘᲡᲬᲚᲘᲡ ᲠᲐᲘᲝᲜᲘᲡ ᲛᲨᲠᲝᲛᲔᲚᲔᲑᲛᲐ ᲡᲐᲮᲔᲚᲛᲬᲘᲤᲝᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲒᲐᲖᲐᲤᲮᲣᲚᲘᲡ ᲒᲐᲛᲝᲩᲘᲜᲔᲑᲘᲗ ᲨᲔᲡᲠᲣᲚᲔᲡ. 15 ᲘᲕᲚᲘᲡᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲡᲐᲮᲔᲚᲛᲬᲘᲤᲝᲡ ᲛᲘᲘᲦᲔᲡ 972 ᲪᲔᲜᲢᲜᲔᲠᲘ ᲞᲐᲠᲘ ᲜᲐᲪᲕᲚᲐᲓ 970 ᲪᲔᲜᲢᲜᲔᲠᲘᲡᲐ.

ᲡᲐᲮᲔᲚᲛᲬᲘᲤᲝᲡᲗᲐᲕᲘᲡ ᲐᲑᲠᲔᲨᲣᲛᲘᲡ ᲞᲐᲠᲘᲡ ᲛᲘᲘᲦᲔᲡ ᲒᲠᲫᲔᲚᲓᲔᲑᲐ.

▲ ᲕᲘᲐᲗᲣᲠᲐ. (საკ. კორ.). ᲒᲐᲛᲐᲠᲗᲣᲚᲐᲓ ᲓᲐ ᲠᲔᲜᲢᲐᲑᲔᲚᲣᲠᲐᲓ ᲛᲣᲨᲐᲝᲑᲡ ᲙᲐᲚᲘᲜᲘᲜᲘᲡ ᲡᲐᲑᲭᲝᲗᲐ ᲛᲔᲠᲒᲔᲚᲘᲡ ᲙᲝᲚᲔᲥᲢᲘᲕᲘ. ᲙᲐᲚᲘᲜᲘᲜᲘᲡ ᲛᲔᲠᲒᲔᲚᲘᲡ ᲛᲘᲦᲬᲔᲣᲚᲘ ᲛᲘᲦᲬᲔᲣᲚᲘ ᲛᲘᲦᲬᲔᲣᲚᲘ

საერთაშორისო ცხოვრება
ეროვნული
ბიბლიოთეკა

პირველი ფიდეგები

სპბპ ცენტრალური კომიტეტის 1965 წ. სექტემბრის პლენუმის გადწყვეტილებანი მოასწავებენ მუშაობის ისეთ ორგანიზაციას, რომლის დროსაც საშოგადოებისათვის სასარგებლო სამეურნეო საქმიანობა თვითეული საწარმოო კოლექტივისთვისაც არის ხელსაყრელი.

მრეწველობისა და ტრანსპორტის ხელმძღვანელობის ახალი სისტემა მიზნად ისახავს საწარმოთა დამოუკიდებელი სამეურნეო ინიციატივის გაფართოებას, მათი ეკონომიური სტიმულირებისა და მატერიალური პასუხისმგებლობის გაძლიერებას.

უეჭველია, ამ ეკონომიურ პროცესს სახელმწიფო წარმართავს, მაგრამ სახელმწიფოს ხელმძღვანელ საქმიანობას ახლანდელ პირობებში საერთო არა აქვს რა საწარმოებისადმი იმ წვრილმან მეურვეობასთან, რომელიც დღემდე იყო პრაქტიკაში. ხელმძღვანელი სახელმწიფო ორგანოები წყვეტენ ძირითად ამოცანებს, ხოლო მეურნეობის შინაგაძღოლის მთელ რიგ საკითხებს უშუალოდ საწარმოები გადაჭრიან.

დაგეგმვის ამ ახალმა სისტემამ და ეკონომიური სტიმულირების გაძლიერებამ ბრწყინვალე პერსპექტივები შეუქმნა საავტომობილო ტრანსპორტის მუშაობის შემდგომ აღმავლობას. მოკლე ხანში მთელი რიგი ავტომეურნეობანი გადავიდნენ ხელმძღვანელობის ახალ სისტემაზე. ამიტომ იყო, რომ ჩვენი სამინისტროს საერთო სარგებლობის საავტომობილო ტრანსპორტის მუშაკთა მრავალათასიანი კოლექტივი დიდი ინტერესით შეხვდა იმ საყურადღებო ექსპერიმენტს თავდაპირველ შედეგებს, რომელიც დაყენებულ იქნა მოსკოვისა და ლენინგრადის ხუთ დიდ ავტომეურნეობაში. იქ შესანიშნავ შედეგებს მიაღწიეს შუა გარბენთა მკვეთრად შემცირების, ტვირთბრუნვის მნიშვნელოვანი გაღიდების, შრომის ნაყოფიერების ზრდისა და მოგების თითქმის ერთიორად გაღიდების მეთოდით.

სამინისტროს და ავტოსატრანსპორტო მეურნეობათა წარმომადგენლები სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს შრომისა და ხელფასის საკითხთა სახელმწიფო კომიტეტის წინადადებით ჯერ კიდევ 1965 წლის ნოემბერში გაემგზავრნენ მოსკოვში, სადაც ადგილზე შეისწავლეს დედაქალაქელი კოლეგების გამოცდილება, ხოლო დაბრუნების შემდეგ მნიშვნელოვანი მოსამზადებელი მუშაობა განსწავლა იმისათვის, რომ აქაც შეექმნათ ანალოგიური ექსპერიმენტული ავტომეურნეობანი.

ჩვენთვის ღირსშესანიშნავი მოვლენა იყო ზემდგომი ორგანოების აბსოწინანდელი დადგენილება „საავტომობილო მეურნეობათა მუშაობის ახალი წესით დაგეგმვის ცდის სახით გამოყენებისა და მათდამი ხელმძღვანელობის“ შესახებ. ამ დადგენილებით ჩვენს სამინისტროს ნება დაერთო წელს 1 იანვრიდან თბილისს პირველი და მეხუთე. ქუთაისის მე-4 სატვირთო ავტოსატრანსპორტო კანტორები, ავტოკოლონა № 2653 „გ“, ხოლო 1 თებერვალიდან ავტოკოლონა № 2654 „ვ“ სრულ ოვითანაზღაურებაზე გადაეყვანა და დაეყენებინა ამ საწარმოებისათვის შემდეგი მაჩვენებლები: მოგების გეგმა, მოგებიდან ბიუჯეტში ანარიცხების ოდენობა და ხელფასის ფონდი.

ყველა დანარჩენ საგეგმო მაჩვენებელს (ტვირთბრუნვის, შრომის, თვითღირებულების და სხვ.) ამ საავტომობილო მეურნეობათა ხელმძღვანელები აწესებენ.

ამ დადგენილებით გათვალისწინებულია, რომ საწარმოთა და ორგანიზაციათა სიას, რომლებსაც აღნიშნული ავტომეურნეობები წელს უნდა მოემსახურონ, საქართველოს სსრ საავტომობილო ტრანსპორტის სამინისტროო ადგენს. მაგრამ, სავალდებულო კლიენტურასთან ერთად, ავტომეურნეობებს შეუძლიათ თავიანთი შეხედულებისამებრ მოემსახურონ სხვა საწარმოებსა და ორგანიზაციებს მათთან დადებულ სამეურნეო ხელშეკრულებათა საფუძველზე.

ამ ექსპერიმენტულ ავტომეურნეობათა გეგმიანი მოგებიდან ბიუჯეტში გადარიცხვა წელს დატოვებულია 1965 წლისათვის გაანგარიშებული ოდენობით. წლეულდელ ტვირთზრუნვის არგრამაში შეტანილ ცვლილებათა გათვალისწინებით.

ბიუჯეტში ზეგეგმითი მოგების 40 პროცენტი გადაირიცხება.

როგორია ჩვენი პირველი ნაბიჯის შედეგები?

ამ ექსპერიმენტული ავტომეურნეობების პირველი კვარტალის შედეგების შარშანდელი შესაბამისი პერიოდის შედეგებთან დაპირისპირებისას ვრწმუნდებით, რომ ავტომეურნეობებმა ერთ კილომეტრზე 1965 წლის ნოემბერში გაეგზავნეს მოსკოვში, სადაც ადგილზე შეისწავლეს დედაქალაქელი კოლეგების გამოცდილება, ხოლო დაბრუნების შემდეგ მნიშვნელოვანი მოსამზადებელი მუშაობა განსწავლა იმისათვის, რომ აქაც შეექმნათ ანალოგიური ექსპერიმენტული ავტომეურნეობანი.

ჩვენთვის ღირსშესანიშნავი მოვლენა იყო ზემდგომი ორგანოების აბსოწინანდელი დადგენილება „საავტომობილო მეურნეობათა მუშაობის ახალი წესით დაგეგმვის ცდის სახით გამოყენებისა და მათდამი ხელმძღვანელობის“ შესახებ. ამ დადგენილებით ჩვენს სამინისტროს ნება დაერთო წელს 1 იანვრიდან თბილისის პირველი და მეხუთე. ქუთაისის მე-4 სატვირთო ავტოსატრანსპორტო კანტორები, ავტოკოლონა № 2653 „გ“, ხოლო 1 თებერვალიდან ავტოკოლონა № 2654 „ვ“ სრულ ოვითანაზღაურებაზე გადაეყვანა და დაეყენებინა ამ საწარმოებისათვის შემდეგი მაჩვენებლები: მოგების გეგმა, მოგებიდან ბიუჯეტში ანარიცხების ოდენობა და ხელფასის ფონდი.

ყველა დანარჩენ საგეგმო მაჩვენებელს (ტვირთბრუნვის, შრომის, თვითღირებულების და სხვ.) ამ საავტომობილო მეურნეობათა ხელმძღვანელები აწესებენ.

ადრე ქუთაისის № 26 53 „გ“ ავტოკოლონის მანქანები რეისიდან ცარიელი ბრუნდებოდნენ. ახლა ლიოოფონის ქარხანასთან ხელშეკრულებაა დადებული და მანქანებს დაბრუნებისას ბარიტი ჩამოაქვთ ირის კარიერიდან. მარტო ამ ერთმა ღონისძიებამ გარბენის კოეფიციენტი იანვარში (შარშანდელ იანვართან შედარებით) 8,2 პროცენტით გაზარდა, ხოლო შემოსავალმა 31,503 მანეთით იმატა. მათივე აგურის ზიდვის დროს გამოიყენეს ხუთი ორღერძიანი მისაბმელი. თუ ადრე ერთი საბარგო ზილ-150 დღეში, 12 ტონა აგურს ზიდავდა და 300 ტონა-კილომეტრს გამოიმუშავებდა, ახლა იმავე მანქანას მისაბმელით 21 ტონა გადაქვს და 525 ტონა კილომეტრს გამოიმუშავებს. გარდა ამისა, ხუთი მისაბმელის გამოყენებამ სხვა ხუთი მანქანა გამოათავისუფლა, რაც ცალკე შემოსავლის წყაროდ იქცა. ამავე ავტოკოლონაში შესამჩნევად გაუმჯობესეს პარკის შინამეურნეობა. რემონტსა და პროფილაქტიკაში მთელ რიგ ხიასლეთა დანერგვამ ის სარგებლობა მოგვცა, რომ უკვე თებერვალში ხაზზე ყოველდღიურად ექვსი ზეგეგმითი ავტომანქანა გადიოდა, რამაც ტვირთბრუნვა 42.378 ტონა-კილომეტრით გაზარდა, აპრილში კი პარკმა სარემონტო პერსონალის სამუშაო დღის რეჟიმის უკეთ ორგანიზების მეოხებით ზეგეგმითი მანქანების რაოდენობა კიდევ სამი ავტომანქანით გაზარდა, ტვირთბრუნვაც შესაბამისად 22.400 ტონა-კილომეტრით გაიზარდა.

ყოველივე ამან წამგებიანი ავტომეურნეობა რენტაბელური გახადა, საშუალება მისცა შემოსავლისა და მოგების გეგმა დიდი გადაჭარბებით შეესრულებინა.

ანალოგიური ღონისძიებები განხორციელდა სხვა ექსპერიმენტულ მეურნეობებშიც. თბილისის მეხუთე ავტოსატრანსპორტო კანტორა ნერგავს გადაზიდვის მათემატიკური დაგეგმვის მეთოდს, რაც მეურნეობას მოძრავი შემადგენლობის რაციონალურად გამოყენების საშუალებას აძლევს: ზუსტად დაგეგმილი რაციონალური მარშრუტი, სადაც წინასწარ არის განსაზღვრული ტარსა მოსამსახურეებელ ობიექტებს შორის, მაქსიმუმამდე ზრდის მოძგებიან ტონა-კილომეტრებს და მინიმუმამდე ამცირებს უქმ გარბენებს.

ამგვარმა მეთოდმა კარგი შედეგი გამოიღო თბილისის პირველ ავტოსატრანსპორტო კანტორაშიც, რომელიც სამშენებლო ობიექტებს თვითსაცალებით ემსახურება. ადრე აქ, სხვებთან შედარებით, ნაკლები იყო პარკის გამოყენების კოეფიციენტი. ამჟამად შემოღებულმა მალალკვალიფიციურ სპეციალისტებს, რათა სხვა სახეობის ტექნიკური დახმარება გაუწიონ 800 ათასი კილოვატი სიმძლავრის ატომური ელექტროსადგურის მშენებლობაში.

ატომური ელექტროსადგურის პირველი რიგი საექსპლოატაციოდ უნდა გადაეცეს 1973 წელს, მეორე —1974 წელს.

ბულგარეთში ატომური ელექტროსადგურის აგებას დიდი მნიშვნელობა აქვს ამ ქვეყნის ენერგეტიკული ბალანსის გაუმჯობესებისათვის, მშვიდობიანი მიზნებით ატომური ენერგიის გამოყენებისა და მეცნიერებისა და ტექნიკის უახლეს მიღწევათა დანერგვისათვის.

შეთანხმება საბჭოთა კავშირისა და ბულგარეთის ძმური თანამშრომლობის კიდევ ერთი მაგალითია.

შეთანხმების ხელი მოაწერეს საბჭოთა კავშირის მხრივ — სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარის მოადგილემ ა. ნ. ლუსეჩკომ, ბულგარეთის მხრივ — ბულგარეთის სახალხო რესპუბლიკის მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარის მოადგილემ ანხ. სტანკო ტოდოროვმა.

◆

ᲛᲔᲒᲝᲑᲠᲣᲚᲘ ᲨᲔᲗᲐᲜᲮᲛᲔᲑᲐ

ᲡᲝᲤᲘᲐ, 19 ივლისი. (საკდესი). ბულგარეთისა და საბჭოთა კავშირის მთავრობათა დელეგაციებმა სოფიაში ხელი მოაწერეს შეთანხმებას ბულგარეთში ატომური ელექტროსადგურის მშენებლობაში თანამშრომლობის შესახებ. შეთანხმების შესაბამისად, რომელსაც ხელი მოაწერეს ამა წლის 15 ივლისს, საბჭოთა კავშირი ბულგარეთს დაეხმარება დაპროექტებაში და მიაწოდებს მოწყობილობას, აგრეთვე მაღალკვალიფიციურ სპეციალისტებს, რათა სხვა სახეობის ტექნიკური დახმარება გაუწიონ 800 ათასი კილოვატი სიმძლავრის ატომური ელექტროსადგურის მშენებლობაში.

◆

ᲡᲘᲠᲘᲘᲡ ᲛᲗᲐᲕᲠᲝᲑᲘᲡ ᲒᲐᲓᲐᲬᲧᲕᲔᲢᲘᲚᲔᲑᲐ

ᲓᲐᲛᲐᲡᲙᲝᲡ, 19 ივლისი. (საკდესი). სირიის არაბთა რესპუბლიკამ გადწყვიტა დიპლომატიური ურთიერთობა დაამყაროს ვიეტნამის დემოკრატიულ რესპუბლიკასთან და კორეის სახალხო-დემოკრატიულ რესპუბლიკასთან საელჩოების დონეზე.

დეკრეტი ამ ქვეყნებთან დიპლომატიური ურთიერთობის დამყარების შესახებ დაამტკიცა რესპუბლიკის მინისტრთა საბჭომ.

საერთაშორისო ცხოვრება

ᲛᲔᲒᲝᲑᲠᲣᲚᲘ ᲨᲔᲗᲐᲜᲮᲛᲔᲑᲐ

ᲡᲐᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲝᲡ ᲙᲚᲘᲜᲣᲛᲘᲡ ᲒᲐᲓᲐᲬᲧᲕᲔᲢᲘᲚᲔᲑᲐᲜᲘ ᲛᲝᲥᲛᲔᲓᲔᲑᲐᲨᲘ

ფინანსო მეურნეობის განმტკიცებაზე: 1966 წლის პირველ კვარტალში ხუთივე ავტომეურნეობამ წაცვლად დაგეგმილი 181.700 მანეთისა, მიიღო 427 ათასი მანეთი მოგება. ეს 245.300 მანეთით აჭარბებს გეგმას.

სახელმწიფო ბიუჯეტში გეგმის გადამეტებით შეტანილია 119.100 მანეთი.

ხუთივე ავტომეურნეობამ პირველ კვარტალში მიიღო 338.800 მანეთი ზეგეგმითი მოგება.

იყენებენ რა ჩვენი სწრაფად განვითარებული ეკონომიკის უმნიშვნელოვანეს ბერკეტს — დაგეგმვისა და ეკონომიური სტიმულირების ახალ სისტემას — პირველი ექსპერიმენტული ავტომეურნეობები მთელი რიგ პრაქტიკულ და ეფექტურ ღონისძიებებს ახორციელებენ ავტოტრანსპორტის რაციონალურად გამოყენებისათვის. ავტომეურნეობების ხელმძღვანელებმა ფაქტიურად ძირფესვიანად გარდაქმნეს მუშაობა. მაქსიმალურად ამცირებენ ავტომობილების უქმ გარბენს, ზრდიან ტვირთამწეობას, ამრავლებენ მისაბმელებს და იყენებენ კიდევ მრავალ ღონისძიებას მეურნეობის რენტაბელობის ასამაღლებლად.

ადრე ქუთაისის № 26 53 „გ“ ავტოკოლონის მანქანები რეისიდან ცარიელი ბრუნდებოდნენ. ახლა ლიოოფონის ქარხანასთან ხელშეკრულებაა დადებული და მანქანებს დაბრუნებისას ბარიტი ჩამოაქვთ ირის კარიერიდან. მარტო ამ ერთმა ღონისძიებამ გარბენის კოეფიციენტი იანვარში (შარშანდელ იანვართან შედარებით) 8,2 პროცენტით გაზარდა, ხოლო შემოსავალმა 31,503 მანეთით იმატა. მათივე აგურის ზიდვის დროს გამოიყენეს ხუთი ორღერძიანი მისაბმელი. თუ ადრე ერთი საბარგო ზილ-150 დღეში, 12 ტონა აგურს ზიდავდა და 300 ტონა-კილომეტრს გამოიმუშავებდა, ახლა იმავე მანქანას მისაბმელით 21 ტონა გადაქვს და 525 ტონა კილომეტრს გამოიმუშავებს. გარდა ამისა, ხუთი მისაბმელის გამოყენებამ სხვა ხუთი მანქანა გამოათავისუფლა, რაც ცალკე შემოსავლის წყაროდ იქცა. ამავე ავტოკოლონაში შესამჩნევად გაუმჯობესეს პარკის შინამეურნეობა. რემონტსა და პროფილაქტიკაში მთელ რიგ ხიასლეთა დანერგვამ ის სარგებლობა მოგვცა, რომ უკვე თებერვალში ხაზზე ყოველდღიურად ექვსი ზეგეგმითი ავტომანქანა გადიოდა, რამაც ტვირთბრუნვა 42.378 ტონა-კილომეტრით გაზარდა, აპრილში კი პარკმა სარემონტო პერსონალის სამუშაო დღის რეჟიმის უკეთ ორგანიზების მეოხებით ზეგეგმითი მანქანების რაოდენობა კიდევ სამი ავტომანქანით გაზარდა, ტვირთბრუნვაც შესაბამისად 22.400 ტონა-კილომეტრით გაიზარდა.

ყოველივე ამან წამგებიანი ავტომეურნეობა რენტაბელური გახადა, საშუალება მისცა შემოსავლისა და მოგების გეგმა დიდი გადაჭარბებით შეესრულებინა.

ანალოგიური ღონისძიებები განხორციელდა სხვა ექსპერიმენტულ მეურნეობებშიც. თბილისის მეხუთე ავტოსატრანსპორტო კანტორა ნერგავს გადაზიდვის მათემატიკური დაგეგმვის მეთოდს, რაც მეურნეობას მოძრავი შემადგენლობის რაციონალურად გამოყენების საშუალებას აძლევს: ზუსტად დაგეგმილი რაციონალური მარშრუტი, სადაც წინასწარ არის განსაზღვრული ტარსა მოსამსახურებელ ობიექტებს შორის, მაქსიმუმამდე ზრდის მოძგებიან ტონა-კილომეტრებს და მინიმუმამდე ამცირებს უქმ გარბენებს.

ᲛᲝᲓᲘᲜᲐᲠᲔ ᲨᲠᲝᲛᲐ ᲓᲐ ᲛᲔᲪᲘᲠᲔᲑᲐ

ᲡᲝᲚᲘᲓᲐᲠᲝᲑᲐ ᲕᲘᲔᲢᲜᲐᲛᲔᲚ ᲮᲐᲚᲮᲗᲐᲜ

ᲓᲔᲚᲘ. ინდოელი მშრომელები მთელ მშვიდობისმოყვარე კაცობრობასთან ერთად ემზადებიან აღნიშნონ ამერიკის აგრესიის წინააღმდეგ მებრძოლ გმირ ვიეტნამელ ხალხთან სოლიდარობის დღე. მთელ ინდოეთში მოეწყობა დემონსტრაციები და მიტინგები. ინდოეთის დედაქალაქში შეიქმნა ვიეტნამში ამერიკის აგრესიის წინააღმდეგ პროტესტის კომიტეტი. კომიტეტმა გამოაქვეყნა მოწოდება დელის ყველა მოქალაქისადმი მონაწილეობა მიიღონ მასობრივ საპროტესტო დემონსტრაციაში იმ ბარბაროსული ომის წინააღმდეგ, რომელსაც ამერიკის შეერთებული შტატები ვიეტნამში აწარმოებენ.

ამ დღეებში ინდოეთის სხვადასხვა ქალაქიდან მოდის ცნობები, რომ იქ ეწყობა მიტინგები და დემონსტრაციები, რომელთა მონაწილენი მოითხოვენ, რომ ამერიკამ შეწყვიტოს ვიეტნამის დემოკრატიული რესპუბლიკის დაბომბვა. გაიყვანონ ჯარები სამხრეთ ვიეტნამიდან, მთლიანად განახორციელოს ჟენევის შეთანხმებანი.

ᲤᲮᲔᲜᲘᲐᲜ. ვიეტნამის დემოკრატიული რესპუბლიკის პრეზიდენტის ხო ში მინის მიმართვა ვიეტნამელი ხალხისადმი და ბრძანება ნაწილობრივი მობილიზაციის შესახებ გამოხატავენ ვიეტნამელი ხალხის მტკიცე გადაწყვეტილებას ბოლომდე იბრძოლოს ამერიკელ იმპერიალისტთა წინააღმდეგ. ეს ამერიკელ აგრესორთა სერიოზული გაფრთხილებაა, — ნათქვამია დეკანეში, რომელიც კორეის სახალხო-დემოკრატიული რესპუბლიკის მინისტრთა კაბინეტის თავმჯდომარემ კიმ ირ სენმა გაუგზავნა ვიეტნამის დემოკრატიული რესპუბლიკის პრეზიდენტს ხო ში მინს. კორეის სახალხო-დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობა და კორეელი ხალხი სავსებით უბერენ მხარს ვიეტნამის დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის პოზიციას და მტკიცე სოლიდარობას უცხადებენ მკირ მებრძოლ ვიეტნამელ ხალხს.

კორეელ ხალხს მიაჩნია, რომ მ. აგრესია ვიეტნამში არის აგრესია თვით კორეელი ხალხის წინააღმდეგ. იგი მტკიცედ დგას მოძმე ვიეტნამელი ხალხის მხარეზე და ყოველთვის ერთგული იქნება თავისი ინტერნაციონალური მოვალეობისა. კორეის სახალხო-დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობა და მთელი კორეელი ხალხი აქტიურად ემზადებიან, რათა ვიეტნამელ ხალხს გაუწიონ ყოველმხრივი დახმარება, მათ შორის გაუგზავნონ მოხალისენი, რათა დაეხმარონ ბრძოლაში ამერიკელ აგრესორთა სრული განადგურებისათვის და საბოლოო გამარჯვების მოპოვებისათვის.

ᲑᲔᲠᲚᲘᲜᲘ. გერმანიის დემოკრატიულ რესპუბლიკაში ძლიერდება პროტესტი ვიეტნამში ამერიკის შეერთებული შტატების დანაშაულებრივი აგრესიის წინააღმდეგ. ზვერინის 10 ათასმა მოქალაქემ, რომლებიც მიტინგზე შეიკრიბნენ, მიიღეს რეზოლუცია, რომელშიც ძმურ სოლიდარობას უცხადებენ მებრძოლ ვიეტნამელ ხალხს და სრულ მხარდაჭერას აღუთქვამენ მას. ვიეტნამელ ხალხთან სოლიდარობის მიტინგები გაიმართა პოტსდამში, ოდერის ფრანკფურტსა და სხვა ქალაქებში.

ᲧᲐᲠᲐᲩᲘ. პაკისტანის ეროვნული სახალხო პარტიის თავმჯდომარემ მაულან ბჰასანიმ, რომელიც აგრეთვე გლეხთა ასოციაციას („კრიშაკ სამიტის“) ხელმძღვანელია, დეპეშა გაუგზავნა ამერიკის შეერთებული შტატების ელჩს პაკისტანში. პოზიციას და მტკიცე სოლიდარობას უცხადებენ ამირ მებრძოლ ვიეტნამელ ხალხს.

გაზეთ „დოუნის“ კორესპონდენტი დაკიდან იუწყება, რომ მ. ბჰასანიმ, რომელიც თავმჯდომარეობდა გლეხთა ასოციაციის კრებას, გადაჭრით დაგმო შეერთებული შტატების მიერ ვიეტნამის ომიანობა. გლეხთა ასოციაციამ მოუწოდა შეერთებულ შტატებს შეწყვიტოს აგრესია ვიეტნამში და გაიყვანონ თავიანთი შეიარაღებული ძალები ამ ქვეყნიდან.

ᲑᲠᲐᲖᲘᲚᲘᲐ. სამხრეთ ვიეტნამის განთავისუფლების ეროვნული ფრონტი მოუწოდა მსოფლიოს ხალხებს თვალში ნაბოლოდ ებეს თავისუფლების ძალებს, რომელნიც გარდუვალად გაიმარჯვებენ გმირულ ბრძოლაში აგრესიისა და ძალადობის ძალთა წინააღმდეგ, რომელთა განსაზღვრებაა ამერიკის იმპერიალისტები, ნაციონალისტური რეაქციონერები, რომელიც მიიღეს კონგოელ სტუდენტთა და მოსწავლეთა საყოველთაო კავშირის მეორე ყრილობამ.

ᲙᲐᲠᲐᲩᲘ. „ᲕᲘᲔᲢᲜᲐᲛᲘᲡ ᲓᲦᲔᲡ“ — ᲛᲣᲨᲐᲗᲐ ᲙᲚᲣᲑᲘᲡ ᲛᲘᲜᲐᲠᲔᲑᲘᲗ ᲐᲒᲠᲔᲡᲘᲐᲡ ᲬᲘᲜᲐᲐᲦᲛᲓᲔᲒ ᲛᲝᲜᲐᲬᲘᲚᲔᲗᲐ ᲛᲘᲛᲐᲠᲗᲕᲐ

XX ᲡᲐᲣᲙᲣᲜᲘᲡ ᲑᲐᲠᲑᲐᲠᲝᲡᲔᲑᲘ

ᲔᲜᲐ ᲔᲠᲘᲙ ᲐᲚᲬᲠᲔᲑᲡ ᲐᲛᲔᲠᲘᲙᲔᲚᲘ ᲑᲐᲠᲑᲐᲠᲝᲡᲔᲑᲘᲡᲐ ᲓᲐ ᲛᲐᲗᲘ ᲓᲐᲛᲙᲕᲔᲚᲘ ᲛᲐᲠᲝᲜᲘᲢᲘᲡᲐ ᲐᲠᲛᲘᲘᲡ ᲛᲮᲠᲔᲑᲐᲨᲘ. ᲤᲠᲝᲜᲢᲘᲡ ᲬᲘᲜᲐ ᲮᲐᲚᲮᲘᲡ ᲛᲘᲛᲐᲠᲗᲕᲐ ᲒᲐᲜᲘᲪᲓᲘᲚᲘ ᲐᲠᲐᲐᲠᲡᲔᲑᲝᲑᲡ ᲐᲛᲔᲠᲘᲙᲘᲡ ᲛᲔᲑᲠᲫᲝᲚ ᲯᲐᲠᲔᲑᲘᲡ ᲬᲘᲜᲐᲐᲦᲛᲓᲔᲒ. ᲘᲒᲘ ᲛᲢᲙᲘᲪᲔᲑᲘᲗ ᲓᲐᲒᲡ ᲛᲝᲫᲛᲔ ᲕᲘᲔᲢᲜᲐᲛᲔᲚᲘ ᲮᲐᲚᲮᲘᲡ ᲛᲮᲐᲠᲔᲖᲔ. ᲘᲒᲘ ᲧᲝᲕᲚᲘᲗᲘᲡ ᲗᲐᲜᲐᲛᲔᲑᲠᲝᲕᲜᲔᲑᲘᲗ ᲐᲠᲘᲡ ᲛᲘᲛᲐᲠᲗᲣᲚᲘ ᲓᲐ ᲐᲛᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲛᲖᲐᲓᲐ ᲛᲘᲛᲐᲠᲗᲐᲕᲡ ᲐᲛᲔᲠᲘᲙᲘᲡ ᲛᲔᲑᲠᲫᲝᲚ ᲯᲐᲠᲔᲑᲘᲡ ᲬᲘᲜᲐᲐᲦᲛᲓᲔᲒ.

ᲤᲝᲢᲝ ᲘᲣᲢᲘᲐ-ᲡᲐᲐᲚᲘᲡᲐ.

ᲘᲜᲓᲘᲠᲐ ᲒᲐᲜᲓᲘᲡ ᲞᲠᲔᲡ-ᲙᲝᲜᲤᲔᲠᲔᲜᲪᲘᲐ

ᲕᲘᲚᲡᲝᲜᲘᲡ ᲒᲐᲛᲝᲡᲕᲚᲐ ᲗᲔᲛᲗᲐ ᲞᲐᲚᲐᲢᲐᲨᲘ

ᲚᲝᲜᲓᲝᲜᲘ, 19 ივლისი. (საკდესი). დღეს თემთა პალატაში სიტყვა წარმოთქვა ინგლისის პრემიერ-მინისტრმა ჰ. ვილსონმა. მან უპასუხა პარლამენტის წევრთა შეკითხვებზე, რომლებიც ეხებოდა მის ამსწინანდელ მგზავრობას მოსკოვში ბრიტანეთის სამრეწველო გამოფენაზე. შეეხო რა სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარე ა. ნ. კოსიგინთან საუბარს ვიეტნამის შესახებ, ვილსონმა განაცხადა, რომ ეს საუბარი იყო ყველაზე დეტალური. ის მოლაპარაკებათაგან, როგორიც კი დღემდე ჰქონიათ ალმოსავლეთისა და დასავლეთის მთავრობათა მეთაურებს

„მაგრამ უნდა განვაცხადო, — განაგრძო ვილსონმა, — რომ საბჭოთა მთავრობის საერთო პოზიცია და, რასაკვირველია, ჩვენი საკუთარი პოზიცია არ შეცვლილა, პოზიცია ზუსტად ისეთივე რჩება, როგორიც დავაფასეთ თემთა პალატაში ამსწინანდელი კამათის დროს. დარწმუნებული ვარ, რომ პრობლემათა მთელი ასპექტების ღრმა და დაწერილებითი განხილვა, ძალზე მეგობრული, მაგრამ ძალზე მტკიცე, სასარგებლო იყო“.

ვილსონმა აღნიშნა აგრეთვე, რომ მასზე დიდი შთაბეჭდილება მოახდინა ბრიტანეთის სამრეწველო გამოფენამ მოსკოვში, აგრეთვე გამოფენისადმი ინტერესმა, რასაც საბჭოთა კავშირის საიმპორტო ორგანიზაციები, სამინისტროები და ქარხნები იჩენენ.

ვილსონმა ხაზი გაუსვა, რომ ამჟამად ინგლისის ექსპორტი საბჭოთა კავშირში 26 პროცენტით აღემატება გასული წლის პირველი ნახევრის შესაბამის მაჩვენებლებს და გამოთქვა რწმენა, რომ ყველა შესაძლებლობაა მიღწეულ სსრ კავშირის შემდგომი შეკვეთები ინგლისის საქონელზე.

ᲛᲔᲒᲝᲑᲠᲣᲚᲘ ᲨᲔᲗᲐᲜᲮᲛᲔᲑᲐ

ᲚᲝᲜᲓᲝᲜᲘ, 19 ივლისი. (საკდესი). ინდოელი მშრომელები მთელ მშვიდობისმოყვარე კაცობრობასთან ერთად ემზადებიან აღნიშნონ ამერიკის აგრესიის წინააღმდეგ მებრძოლ გმირ ვიეტნამელ ხალხთან სოლიდარობის დღე. მთელ ინდოეთში მოეწყობა დემონსტრაციები და მიტინგები. ინდოეთის დედაქალაქში შეიქმნა ვიეტნამში ამერიკის აგრესიის წინააღმდეგ პროტესტის კომიტეტი. კომიტეტმა გამოაქვეყნა მოწოდება დელის ყველა მოქალაქისადმი მონაწილეობა მიიღონ მასობრივ საპროტესტო დემონსტრაციაში იმ ბარბაროსული ომის წინააღმდეგ, რომელსაც ამერიკის შეერთებული შტატები ვიეტნამში აწარმოებენ.

ამ დღეებში ინდოეთის სხვადასხვა ქალაქიდან მოდის ცნობები, რომ იქ ეწყობა მიტინგები და დემონსტრაციები, რომელთა მონაწილენი მოითხოვენ, რომ ამერიკამ შეწყვიტოს ვიეტნამის დემოკრატიული რესპუბლიკის დაბომბვა. გაიყვანონ ჯარები სამხრეთ ვიეტნამიდან, მთლიანად განახორციელოს ჟენევის შეთანხმებანი.

ᲤᲮᲔᲜᲘᲐᲜ. ვიეტნამის დემოკრატიული რესპუბლიკის პრეზიდენტის ხო ში მინის მიმართვა ვიეტნამელი ხალხისადმი და ბრძანება ნაწილობრივი მობილიზაციის შესახებ გამოხატავენ ვიეტნამელი ხალხის მტკიცე გადაწყვეტილებას ბოლომდე იბრძოლოს ამერიკელ იმპერიალისტთა წინააღმდეგ. ეს ამერიკელ აგრესორთა სერიოზული გაფრთხილებაა, — ნათქვამია დეკანეში, რომელიც კორეის სახალხო-დემოკრატიული რესპუბლიკის მინისტრთა კაბინეტის თავმჯდომარემ კიმ ირ სენმა გაუგზავნა ვიეტნამის დემოკრატიული რესპუბლიკის პრეზიდენტს ხო ში მინს. კორეის სახალხო-დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობა და კორეელი ხალხი სავსებით უბერენ მხარს ვიეტნამის დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის პოზიციას და მტკიცე სოლიდარობას უცხადებენ მკირ მებრძოლ ვიეტნამელ ხალხს.

კორეელ ხალხს მიაჩნია, რომ მ. აგრესია ვიეტნამში არის აგრესია თვით კორეელი ხალხის წინააღმდეგ. იგი მტკიცედ დგას მოძმე ვიეტნამელი ხალხის მხარეზე და ყოველთვის ერთგული იქნება თავისი ინტერნაციონალური მოვალეობისა. კორეის სახალხო-დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობა და მთელი კორეელი ხალხი აქტიურად ემზადებიან, რათა ვიეტნამელ ხალხს გაუწიონ ყოველმხრივი დახმარება, მათ შორის გაუგზავნონ მოხალისენი, რათა დაეხმარონ ბრძოლაში ამერიკელ აგრესორთა სრული განადგურებისათვის და საბოლოო გამარჯვების მოპოვებისათვის.

ᲑᲔᲠᲚᲘᲜᲘ. გერმანიის დემოკრატიულ რესპუბლიკაში ძლიერდება პროტესტი ვიეტნამში ამერიკის შეერთებული შტატების დანაშაულებრივი აგრესიის წინააღმდეგ. ზვერინის 10 ათასმა მოქალაქემ, რომლებიც მიტინგზე შეიკრიბნენ, მიიღეს რეზოლუცია, რომელშიც ძმურ სოლიდარობას უცხადებენ მებრძოლ ვიეტნამელ ხალხს და სრულ მხარდაჭერას აღუთქვამენ მას. ვიეტნამელ ხალხთან სოლიდარობის მიტინგები გაიმართა პოტსდამში, ოდერის ფრანკფურტსა და სხვა ქალაქებში.

ᲧᲐᲠᲐᲩᲘ. პაკისტანის ეროვნული სახალხო პარტიის თავმჯდომარემ მაულან ბჰასანიმ, რომელიც აგრეთვე გლეხთა ასოციაციას („კრიშაკ სამიტის“) ხელმძღვანელია, დეპეშა გაუგზავნა ამერიკის შეერთებული შტატების ელჩს პაკისტანში. პოზიციას და მტკიცე სოლიდარობას უცხადებენ მკირ მებრძოლ ვიეტნამელ ხალხს.

გაზეთ „დოუნის“ კორესპონდენტი დაკიდან იუწყება, რომ მ. ბჰასანიმ, რომელიც თავმჯდომარეობდა გლეხთა ასოციაციის კრებას, გადაჭრით დაგმო შეერთებული შტატების მიერ ვიეტნამის ომიანობა. გლეხთა ასოციაციამ მოუწოდა შეერთებულ შტატებს შეწყვიტოს აგრესია ვიეტნამში და გაიყვანონ თავიანთი შეიარაღებული ძალები ამ ქვეყნიდან.

ᲑᲠᲐᲖᲘᲚᲘᲐ. სამხრეთ ვიეტნამის განთავისუფლების ეროვნული ფრონტი მოუწოდა მსოფლიოს ხალხებს თვალში წაიბოლოდ ებეს თავისუფლების ძალებს, რომელნიც გარდუვალად გაიმარჯვებენ გმირულ ბრძოლაში აგრესიისა და ძალადობის ძალთა წინააღმდეგ, რომელთა განსაზღვრებაა ამერიკის იმპერიალისტები, ნაციონალისტური რეაქციონერები, რომელიც მიიღეს კონგოელ სტუდენტთა და მოსწავლეთა საყოველთაო კავშირის მეორე ყრილობამ.

ᲙᲐᲠᲐᲩᲘ. „ᲕᲘᲔᲢᲜᲐᲛᲘᲡ ᲓᲦᲔᲡ“ — ᲛᲣᲨᲐᲗᲐ ᲙᲚᲣᲑᲘᲡ ᲛᲘᲜᲐᲠᲔᲑᲘᲗ ᲐᲒᲠᲔᲡᲘᲐᲡ ᲬᲘᲜᲐᲐᲦᲛᲓᲔᲒ ᲛᲝᲜᲐᲬᲘᲚᲔᲗᲐ ᲛᲘᲛᲐᲠᲗᲕᲐ

ᲘᲒᲠᲫᲕᲘᲐᲜ ᲐᲛ

სექტემბერი რუსთაველის საიუბილეო თვეა

პოეტის დიდებული სახე

შოთა რუსთაველი 800 წლისა

შოთა რუსთაველი თამარ მეფეს მიართმევს „ვეფხისტყაოსანს“.

მხატვარი მ. ზიჩი.

ᲐᲡᲝᲤᲚᲘᲝᲜᲨᲘ იშვიათია წიგნი, რომელსაც თავისი ხალხის ისეთი სიყვარული რგებოდეს, როგორც ვეფხისტყაოსანს. ქართველმა ხალხმა შოთა რუსთაველი პოეზიის მამამთავრად აღიარა და უკვდავი შარავანდედით შემოსა მისი სახელი.

მიუხედავად ასეთი დიდი სიყვარულისა, ჩვენ შედარებით ცოტა რამ ვიცით ვეფხისტყაოსნის ავტორის ცხოვრებაზე. რუსთაველმა ამ შემთხვევაშიც გაიზიარა სხვა ხალხების გენიოსთა ბედი.

ამის მიზეზი პირველ რიგში თვით საქართველოს ისტორიული ცხოვრების უკეთესობისა უნდა ვეძებოთ. საუკუნეთა მანძილზე მტრებით გარშემორტყმული ქვეყანა უთანასწორო ბრძოლას ეწეოდა. ცეცხლმა და მახვილმა გაანადგურა. უჩინოდ აქცია ძველი დროიდან მომდინარე ძვირფასი ძეგლები. განსაკუთრებული სიყვარული რომ არა, ალბათ ვეფხისტყაოსანსაც იგივე ბედი ელოდა, რაც მისი დროის სხვა თხზულებებს.

ვეფხისტყაოსნის დაწერის დროიდან ჩვენამდე თუმცა მოაღწია რამდენიმე მატიანემ, მაგრამ მაინი ჩვენ ვერ ვპოულობთ რუსთაველზე, როგორც პოეტზე, რაიმე ცნობას. მემატიანეები უფრო მეფეთა ცხოვრებით და სახელმწიფოს ოფიციალური ამბებით იყვნენ დაინტერესებულნი.

შემდეგ საუკუნეებში რუსთაველის სახელის ბიჭმალვაში უეჭველად გარკვეული როლი შეასრულა ეკლესიის მოღვაწეთა რეაქციულმა ფრთამ. კლერიკალები ვერ ეგუებოდნენ ვეფხისტყაოსანში გადმოცემულ თავისუფალ აზრებს და, კერძოდ, იმას, რომ პოემაში არც ერთხელ არ იყო ნახსენები რელიგიის ბიერ დაკანონებული ქრისტიანული სამება. ეკლესია ხელს უშლიდა ვეფხისტყაოსნის პოპულარობას, კრძალავდა ვეფხისტყაოსნის ხელნაწერთა გავრცელებას.

მაგრამ ყველა ამ განსაცდელს გადაურჩნენ ვეფხისტყაოსანი და მისი ავტორი, რადგან უძლეველი იყო სიყვარულის ძალა ხალხში, რომელსაც რუსთაველის პოემა მიაჩნდა ქირიხა და ლბინის უპირველეს მეგობრად, სიბრძნის დაუშრეტელ წყაროდ.

ყველაზე სანდო ცნობებს ვეფხისტყაოსნის ავტორის ვინაობასა და მისი ცხოვრების, დროზე თვით პოემა გვაწვდის. შოთა რუსთაველი სახელოვანი ქართველი, მეფის თამარის დროის მოღვაწეა. პირველ რიგში ეს ჩანს სწორედ ვეფხისტყაოსანში. პოემის „შესავალში“ რამდენიმე ადგილას ავტორი თამარზე, როგორც თანამედროვეზე ისე საუბრობს, ამასთან ავტორი გადაკვრით მიგვანიშნებს, რომ პოემაში თუმცა აღწერილია „ორეული ქვეყნების ამბები, მაინც აქ საქართველო იგულისხმება. ვეფხისტყაოსნის პირველი თავებშია. მაგალითად, აღწერილია ისეთი ამბები, რომლებიც დამახასიათებელია მე-12 საუკუნის საქართველოსათვის. შუა საუკუნეების მზოფლიოში უჩვეულო ფაქტი იყო ქალის გამეფება. განსაკუთრებით აღმოსავლეთში, სადაც მაჰმადიანურმა სარწმუნოებამ ქალს ყოველგვარი უფლებები წაართვა. საქართველოში, როგორც ცნობილია, ამ საკითხს ძველთაგანვე სხვაგვარად უყურებდნენ და ქალის გამეფებაში არაფერს უჩვეულოს არა ხედავდნენ. თამარის გამეფებაც ამ შეხედულების დადასტურება იყო: „ლეკვი ლომისა სწორია, ძუ იყოს თუნდა ხვადია“. რუსთაველიც ზუსტად ასევე აღწერს თინათინის გამეფების ამბებს, როგორც ეს საქართველოში თამარის მაგალითზე მოხდა.

ვეფხისტყაოსნის მიხედვით, როგორც აღვნიშნეთ, პოეტი თამარის თანამედროვე ჩანს. იგი რამდენიმეჯერ უშუალოდ მიმართავს შთაგონების წყაროს: „თამარს ეაქებდეთ მეფესა სისხლისა ცრემლდათხეული“. წინა სტროფში კი თამართან ერთად შექებულია „თამარის ლომი“, რომელიც აშკარად მისი მეუღლის დავით სოსლანის მეტაფორული სახეა. პროლოგში არის სხვა რეალიებიც, რომლებშიც არ გაძნელდება თამარის პიროვნების ამოცნობა. აქ კი საყურადღებოა ორი უმთავრესი ცნობა, რასაც ვიღებთ ვეფხისტყაოსნის პირველივე სტროფებიდან: პოეტი დიდი თამარის თანამედროვეა და იგი თავის პოემას მიუძღვნის ქართული სახელმწიფოს მეთაურს, მეფეთ-მეფე თამარს.

პროლოგის მე-7 სტროფში, როცა პოეტი თავარ გმირზე — ტარიელზე ჩამოაგდებს სიტყვას, პირველად გვიმეღავნებს თავის სახელს: „დავჯე რუსთველმან გავლექსე, მისთვის გულ-ლახვარ-სობილი“, ბოლო შემდეგ: „მე რუსთველი ხელობითა, ეარ საქმესა ამაღარი“.

აქვე საჭიროა აღინიშნოს შემდეგიც. პოემის შესავალში წარმოდგენილ ამ ცნობებს პოეტის გვარის (თუ ზედწოდების) გარშემო თავისებურად ეხმაურება ვეფხისტყაოსნის ბოლოში დართული სტროფებიც. ვეფხისტყაოსნის ტექსტის ისტორია გვიჩვენებს, რომ საეჭვოა დასასრულის ამ სტროფთაგან ყველა რუსთაველს ეკუთვნოდეს. მაგრამ ფაქტია, რომ აქ დაცულია უძველესი წერილობითი ტრადიცია (ეს სტროფები ბოიპოვება ყველა ძველ ხელნაწერში). ეპილოგის ბოლო სტროფი ამავე დროს უფრო ფართო ხასიათის მსჯელობის საშუალებას იძლევა. აქ ერთად არის თავმოყრილი რამდენიმე ცნობა ჩვენთვის ცნობილ ქართულ კლასიკური ხანის ძეგლებზე. ვეფხისტყაოსნის ავტორზეც ამ კონტექსტშია საუბარი:

„ამირან-დარეჯანის ბრ. მოსეს უქია
ხოხესა,
ბადულ-მესია — შაავიელსა, ლექსი მას
უქვს რომელსა,
დილარგეთ — სარგის თმოგველსა,
მას ენა დაუშრობელსა.
ტარიელ — მისსა რუსველსა,
მისთვის ცრემლ-შეუშრომელსა“.

ᲕᲔᲤᲮᲘᲡᲢᲧᲐᲝᲜᲘᲡᲨᲘ ასეთივე ბედი ეწია იერუსალიმში არსებულ ქართულ სავანეებსაც. დასასრულ, ბერძენთა ხელში გადავიდა მე-18 საუკუნიდან იერუსალიმის ჯვარის მონასტერიც. ბერძნული ეკლესიის მესვეურნი არც აქ დალაგობდნენ თავიანთ თავს და თანდათან წაერეკნენ ჯვარის მონასტრის ქართველობის უტყუარ მოწმეებს — მონასტრის კედლებზე გამოხატულ ფრესკებსა და წარწერებს.

და აი, მე-19 საუკუნის მიწურულს, როცა აქ იმოგზაურა კიდევ ერთმა ქართველმა მოღვაწემ, მას თვალწინ ხაზარელი სურათი წარმოუდგა. ეკლესიის კედლის მხატვრობა თითქმის გადაშლილი დახვდა.

ასევე ვეღარ მიუსწრო რუსთაველის პორტრეტს აკადემიკოსმა ნიკო მარმა, რომელმაც იერუსალიმის ჯვარის მონასტერი 1902 წელს მოინახულა.

მაშ ნუთუ საბოლოოდ დავკარგეთ ეს ძვირფასი განძი — სახე ჩვენი დიდი პოეტისა?

დიდი იყო ინტერესი და ცდუნების ძალა, იქნებ ჯერ კიდევ არ არის ყველაფერი დაკარგული, იქნებ ბოლომდე არ არის წაშლილი შოთა რუსთაველის პორტრეტი? ეს საკითხი აწვალებდა ყველას, ვისთვისაც ძვირფასია დიდი პოეტის სახელი.

მართლაც, 1960 წელს გამოჩენილი ქართველი მოღვაწენი ირაკლი აბაშიძე, აკაკი წანაძე და გიორგი წერეთელი იერუსალიმს ეწვივნენ. ჯვარის მონასტრის პირველივე ნახვა სანუგეშოს არაფერს იძლეოდა. ის ადგილი, სადაც აღწერილობით შოთას ფრესკა მდებარეობდა, გადაღებილი იყო მუქი ლურჯი ფერით. გასაოცარი იყო ისიც, რომ დღეს, მე-20 საუკუნის 60-იან წლებში, ქართველი ეკლესიის მომტაცებელნი კვლავ ძველ პოლიტიკას ადგენენ. ბერძენთა პატრიარქმა არათუ სინანული არ გამოთქვა ეკუთხიდან, მესხეთიდან, კერძოდ, ახალციხე-ასპინძის გზაზე მდებარე რუსთავიდან (ამჟამად გადარჩენილია მხოლოდ ციხის ნანგრევები). ამ შეხედულებას იმთავითვე მხარს უჭერდნენ ე. წ. აღორძინების ხანის (მე-17, მე-18 საუკ). მწერლები, კერძოდ, მეფე-პოეტი არჩილი რუსთაველს სამშობლო საქართველოს მკვიდრად თვლიდა. ვეფხისტყაოსნის პირველ ინტერპოლატორთა და გამგრძელებელთა შორის ჩვენ ვხედავთ სწორედ მესხეთის მკვიდრთ. ვეფხისტყაოსნის გაგრძელების პროზაული ვარიანტი მიეწერება თმოგვის ციხის (მესხეთში) პატრონს სარგის თმოგველს, ხოლო იგი, როგორც ჩანს, გაუღელქავს ვეფხისტყაოსნის ეპილოგიდან ჩვენთვის უკვე ცნობილ „ვინმე მესხს“. ამავე გაგრძელებებში, რომელთა უძველესი ფენა საკმაოდ არქაულად გამოიყურება, შეტანილია საინტერესო გლოსა, რომ ვეფხისტყაოსნის ხელნაწერი, რომელსაც დართული ჰქონდა გაგრძელებათა პროზაული ვერსია, სწორედ თმოგვში აღმოჩენილა, როცა ამ საგვარეულოს მიუტოვებია თავისი ძველი სამკვიდრო. მესხეთში ვეფხისტყაოსნის განსაკუთრებულ გავრცელებაზე მეტყველებს ის ფაქტი, რომ ამჟამად უძველესი ნაწყვეტი პოემიდან, რომელიც მონასტრის კედელზეა მიწერილი, აღმოჩნდა მესხეთის ტერიტორიაზე (ე წ. ვანის ქვაბებში). ინტერესს არ არის მოკლებული ის ფაქტიც, რომ სახელი შოთა გავრცელებული ყოფილა მესხეთის ფეოდალთა წრეებში. მაგალითად, ამაზე მეტყველებს მანგლისის მახლობლად არსებული ძეძიკვის წარწერა, სადაც მესხ დიდებულებთან, თორელებთან ერთად მოხსენებულია, როგორც ჩანს, ამავე გვარის წარმომადგენელი შოთა. ამავე რიგისაა მესხეთში. ქვაბიხევის მონასტერში ახლახან აღმოჩენილი მე-12 საუკუნის ფრესკა. აქ გამოხატულია ქაბუკი ფეოდალი, რომლის სახელია შოთა. დასასრულ, ამ საკითხისათვის გარკვეული მნიშვნელობა ენიჭება იერუსალიმის ჯვარის მონასტრის მახალებსაც, საიდანაც დოკუმენტურად დასტურდება, რომ შოთა ფლობდა ეზრის მაღალ თანამდებობას — ᲩᲔᲣᲚᲬᲔᲚᲔᲗᲣᲮᲣᲪᲔᲡᲗᲐᲡ. თამარის ეპოქიდან მოყოლებული, სწორედ მესხი დიდგვაროვანი ფეოდალები (თორელები, ჯაყელები) ფლობდნენ მეტწილად აღნიშნულ თანამდებობას. ყველაფერი ეს, ჩვენი აზრით, ქმნის გარკვეულ შესაძლებლობას, რომ ვეფხისტყაოსნის ავტორი მესხეთის ერთ-ერთ დიდებულთა სპგვარეულოში ვეძიოთ.

ხანიერ ადმდეგო მოსაზრება ჯერ კიდევ მე-19 საუკუნის დასაწყისს გამოთქვა ვეფხისტყაოსნის ერთ-ერთმა პირველმა მკვლევარმა თეიმურაზ ბაგრატიონმა. მან პოეტის სამშობლოდ თბილისის ახლოს მდებარე ციხე-ქალაქი რუსთავი მიიჩნია. მაგრამ ჯერჯერობით არ არის აღმოჩენილი ამის დამადასტურებელი საბუთები. თამარის დროს თბილისთან ახლოს მდებარე რუსთავს სხვა გვარის ფლობელები ჰყოლია. მაგალითად 1190-იან წლებში რუსთავი მიუბოძებიათ საქართველოს ამირასპასალარ ზაქარია მხარგრძელისათვის. ჩვენს მეცნიერებაში არ იქნა გაზიარებული აგრეთვე თეიმურაზ ბაგრატიონის შეხედულების ისეთი სახით წარმოდგენა, როგორც ეს მოცემულია პ. ინგოროყვას შრომებში. მკვლევარის მოსაზრებით, ბერეთის ერისთავები ორასოდეს არ ფლობდნენ რუსთავს, ბერეთის ერისთავთაგანს არც ერთს, ამუამად არსებული ყუარონტის მიხედვით, არ სწერია მეუფლეობისა თამარის. შემდეგდროინდელი მოღვაწე ჩანს.

ჩვენ საგანგებოდ ვერ შევეხებით სხვა ჰიპოთეზებსაც. მაგალითად, „ქართლის ცხოვრებაში“ მოხსენებულ შოთა ართავაჩოს ძისა და შოთა რუსთაველის იგივეობის საკითხს, რადგანაც ეს შესაძლებლობა მოხსნილია შემდეგი გარემოების გამო: შოთა ართავაჩოს ძეს მიუღია მონაწილეობა თამარის მამის გიორგი III-ის წინააღმდეგ შეთქმულებაში და, როგორც ჩანს, იგი ამ წელსავე სიკვდილით დასჯილან (ყოველ შემთხვევაში, იგი შემდეგ აღარ ჩანს წყაროებში). ასევე დღეს უარყოფილია ზარზმის მონასტრის წარწერებში მოხსენებული შიო, შოთა ყოფილ ხურსიძის რუსთაველის სახელთან დაკავშირების ცდა, რადგან აღნიშნული ცნობა რამდენადმე საუკუნით გვიანდელ ამბებს შეეხება. თუმცა როგორც ზარზმის წარწერა, ისე სადგურის წმინდა გიორგის ეკლესია, სადაც მოხსენებული არიან შოთას ძენი, ცხადყოფს ამ სახელის გავრცელებულობას სამხრეთ საქართველოში.

ტრადიციულ შეხედულებას, რომ შოთა იყო მესხეთიდან, კერძოდ, ახალციხის ახლოს მდებარე რუსთავიდან, უკანასკნელ ხანებში შეემატა ზოგი ახალი მონაცემი. როგორც აღვნიშნეთ, ამ მხრივ მეტად საყურადღებოა ქვაბიხევის მონასტერში არსებული მე-12 საუკუნის ფრესკა, რომელზეც გამოსახულია ქაბუკი ფეოდალი „შოთა“ და, როგორც ჩანს, მისივე დედა „ია“. ფრესკის აღმოჩენი აკად. ნ. ბერძენიშვილი შენიშნავდა, არაფერი მოულოდნელი არ ჩანს, რომ აქ გამოხატულ ქაბუკში შეეცნოთ ჩვენი პოეტი შოთა რუსთაველი (ტ. 1, გვ. 228). ნ. ბერძენიშვილის მოსაზრებას ერთგვარად მხარს უჭერს აკად. გ. ჩუბინაშვილიც, რომელიც იმავე საუკუნით ათარიღებს აღნიშნულ მხატვრობას. შოთას პორტრეტი ქვაბისხევის ბაზილიკაში, რასაკვირველია, შემდგომი შესწავლის საგანი უნდა გახდეს. ყველაფერს რომ თავი დავანებოთ, ჩვენს წინ არის მე-12 საუკუნის პორტრეტული გამოსახულება, რომელსაც აწერია სახელი „შოთა“. თანაც არ უნდა დავივიწყოთ, რომ პორტრეტი გამოსახულია ჩვენი ქვეყნის იმ კუთხეში, რომელსაც პოეტის სამშობლოდ თვლის ხალხის დიდებული ტრადიცია, ჩვენი ძველი ისტორიული წყაროები. პორტრეტი რაღაცნაირად თითქოს ეხმაურება იერუსალიმის ჯვარის მონასტერში მოპოვებულ მასალებსაც (იდენტიფიკაცია შოთა რუსთაველისა და შოთა მეჭურჭლეთუხუცესისა). აქ უნდა გავიხსენოთ ისიც, რომ ამ კუთხის ფეოდალთაგან (სამძივარნი იგივე თორელნი, ჯაყელნი) იყვნენ გამოსული ის დიდებულები, რომლებსაც ეჭირათ მაღალი თანამდებობა ეარის ვეზირისა-მეჭურჭლეთუხუცესობა. იქნებ აქ გამოხატულმა ქაბუკმა მიიღო შემდეგში ვეზირის მაღალი თანამდებობა? მაგრამ აქ მარნე უმთავრესი, ჩვენი აზრით, არის შემდეგი: ვინც არ უნდა იყოს ფრესკაზე გამოხატული ქაბუკი, ფაქტია, რომ სახელი შოთა უკვე დადასტურებულია მე-12 საუკუნის მესხეთში.

ᲡᲐᲒᲣᲚᲘᲡᲮᲛᲝᲐ აკადემიკოს ნიკო მარის შეხედულება, რომელიც მან ამ რამდენიმე ათეული წლის წინათ გამოთქვა. მისი აზრით, ვეფხისტყაოსნის ენა ყველაზე ახლოს დგას სწორედ სამხრეთ საქართველოს, კერძოდ მესხურ კილოსთან. ამ დებულებას, რასაკვირველია, უნდა უფრო კონკრეტული მაგალითებით შემაგრება და თუ ეს ასეა, უკვე ძირითადად გადაწყვეტილია ეარის პოეტის წარმომავლობის საკითხი. მესხეთი ამ ხანებში, მართლაც, ძალზე დაწინაურებული მხარე ჩანს. დავით აღმაშენებლისა და თამარის დროის ბევრი სახელოვანი მოღვაწე სწორედ მესხეთიდან არის გაბოლული (მაგალითად სახელგანთქმული მწერლები ოთარი და ექვთიმე ათონელები, მხატვრები ბექა და ბეშქენ ოფიზარნი და ა. შ.).

დასასრულ, ამასვე უჭერს მხარს გადმოცემებიც — ყველა თქმულება ერთხმად აღიარებს, რომ შოთა მესხეთიდან ყოფილა და შემდეგ დაწინაურებულა თამარის კარზე.

ახალი მასალების მოშველიებით უკანასკნელ ხანებში გამოითქვა სხვა ჰიპოთეზაც (იხ. ეურნ. „მნათობი“, 1966 წ. № 2), რომელს ზოგი დეტალი ამაგრებს ზემოთ წარმოდგენილ შეხედულებას. თამარის ეარის ამ ხანებში მოღვაწეობს მესხი დიდებული თორელთა საგვარეულოდან ვეზირი ჭიაბერი (რომელსაც ერთ დროს ეპყრა მანდატურთუხუცესის მაღალი თანამდებობა), რომლის ვაჟი უნდა იყოს ამავე ხანის ერთ ხანებში მოხსენებული შოთა. თუ გავიხსენებთ, რომ თამარის დროს მეჭურჭლეთუხუცესის თანამდებობა მეტწილად თორელებს ეპყრათ, ხოლო შოთა რუსთველი ამ ხანებში ფლობდა ისეთსავე თანამდებობას, სრული შესაძლებლობა გვაქვს ისიც დავუშვათ, რომ ჭიაბერის ვაჟი შოთა თორელი არის იგივე შოთა რუსთველი, ვეფხისტყაოსნის ავტორი. მართლაც, მესხეთის რუსთავი ამ ხანებში შედიოდა თორელთა საგვარეულო მამულში, და შოთა თორელი, თუ კი მას სამამულად მიეცემოდა რუსთავი, მიიღებდა ახალ გვარს — რუსთველს. აღსანიშნავია, რომ თორელთა საგვარეულოს წევრებმა ასევე მიიღეს ამ ხანებში ახალი გვარები. მაგალითად, თამარის დროის ცნობილმა სარდალმა შალვა თორელმა მიიღო ახალციხელობა, რადგან იგი ფლობდა ამ ციხე-სიმაგრეს. ამის მრავალი ანალოგიის მოყვანა შეიძლება, მაგრამ რასაკვირველია, აქ წარმოდგენილი შეხედულება ჯერ კიდევ მხოლოდ ჰიპოთეზად უნდა ჩაითვალოს.

ახლა ორიოდე სიტყვით რომ აღვნიშნოთ ყოველივე ზემოთქმული, მივიღებთ შემდეგ სურათს: ვეფხისტყაოსნის ავტორი არის თამარის დროის დიდი პოლიტიკური მოღვაწე შოთა რუსთველი. თამარის დროსვე მოგზაურობა მისი აღზრდისა და მას ეკავა ერთ-ერთი დიდებულების სახელო — მეჭურჭლეთუხუცესობა. იგი, საფიქრებელია, მხარში ედგა თამარს საქართველოს ძლიერების განმტკიცებისათვის ბრძოლაში (სანტერესოა, რომ თამარის ყველა ბრძოლის მონაწილედ გულისხმობს რუსთაველს მე-17 საუკუნის პოეტი არჩილიც).

შოთა რუსთველს, მეჭურჭლეთუხუცესს, როგორც ჩანს, თავისი ენილი შეუტანია იერუსალიმის ქართული სავანის, ჯვარის მონასტრის გამშვენიერების საქმეში. რისთვისაც იგი ამავე მონასტერში გამოუხატავთ და თანამდებობის აღნიშვნით შეუტანია მოსახსენებელთა წიგნში. ამასთან საფუძველი გვაქვს ვიფიქროთ, რომ შოთა წარმოშობით იყო მესხეთიდან. იმდროინდელი საქართველოს პოლიტიკურად და კულტურულად ერთ-ერთ ყველაზე მოწინავე კუთხიდან.

ამასთან თუ გავიზიარებთ ჩვენ მიერ აქ წარმოდგენილ ჰიპოთეზას, იგი ფურო აზუსტებს ტრადიციულ შეხედულებას. შოთა იყო თორელი (მესხი) დიდებულის ჭიაბერის ვაჟი და მამამისის კვალობაზე მასაც დაუმსახურებია თამარის კარზე დიდი პატივი და მაღალი თანამდებობა (თორელნი რომ მესხები იყვნენ, ამაზე დაწერილნი იხ. ლ. მუსხელიშვილის წერილი „თორელთა გენეალოგიის გარკვევის ცდა“. საქართ. მუზეუმის მოამბე, X—B). სხვა სახელგანთქმულ თორელებთან ერთად, საფიქრებელია, მასაც არაერთხელ უბრძოლია ქართული ლაშქრის მეწინავეთა რიგებში (აღსანიშნავია, რომ თამარის კარში ამ მხარის მკვიდრთ ეკავლებოდათ ქართული ჯარის მეწინავეობა). დასასრულ, რუსთაველობა მას მიუღია ჯითარცა ზედწოდება თორელთა ხამფლობელობაში შემავალ, იმ დროისათვის ალბათ ციხე-სიმაგრედ ქცეული მესხეთის რუსთავიდან.

ვარაუდის სახით შესაძლოა დადგინდეს შოთას დაბადების თარიღი. ამისათვის კვლავ მატიანეებსა და თვით პოემის რეალიებს უნდა მივმართოთ. 1190-იან წლებში თამარის კარზე საზეიმო ცერემონიალზე დაულოცავთ სხვა დიდგვაროვან ახალგაზრდებთან ერთად „ჭიაბერის ძენიც“, თუ ზემოთმოყვანილ ვარაუდს დავუშვებთ, უნდა ვიგულისხმოთ, რომ მათ შორის იყო ჭიაბერის ვაჟი შოთაც. საფიქრებელია 25-30 წლის ჭაბუკი. მაშინ იგი დაბადებული ჩანს დაახლოებით 1160-1165 წლებში. მკვლევარ ბ. ინგოროყვას აზრით, შოთა თამარზე დაახლოებით 6 წლით უფროსი უნდა ყოფილიყო, ისევე როგორც ვეფხისტყაოსნის გმირი ტარიელი ნესტანზე და ამაში, ჩანს, არის ერთგვარი მინიშნება. თამარის დაბადებას ისტორიკოსები ვარაუდობენ 1168-1172 წლებზე (სანტერესოა, რომ თამარზე არსებული ხალხური გადმოცემებითაც თამარი 1197 წელს, როცა იგი თანამოსაყდრედ აიყვანა მამამისმა, 7 წლისა ყოფილა). ამდენად, ეს თარიღიც თანხვდება შოთას დაბადების წლებს, რომლებიც, რასაკვირველია, დაახლოებით შეიძლება მოიხაზოს. შოთას გარდაცვალების წლება ჩვენთვის ჯერჯერობით უცნობია. თუმცა თუ მის მეჭურჭლეთუხუცესობას 1220-იან წლებამდე ვივარაუდებთ (შემდეგ უკვე სხვა პირი ჩანს ამ ადგილზე), შესაძლოა დაეუშვათ, რომ პოეტი გარდაცვალა არა უგვიანეს მე-13 საუკუნის 30-იან წლებისა. საგულისხმოა, რომ ამ დროზე ვარაუდობენ შოთას იერუსალიმში ყოფნასაც.

ასეთი ჩანს ძირითად ხაზებში შოთა რუსთველის ცხოვრების ქრონოლოგია. ჩვენ ხელთ არსებული ისტორიული წყაროები ჯერჯერობით ამაზე შორს წასვლის უფლებას არ გვაძლევენ. თანაც ეს არის მაინც ფაქტები და მშრალი თარიღები, რომელთა იქით იმალება დიდებული სახე ჩვენი პოეტისა. ამიტომ არის, რომ ქართველი ხალხის ფანტაზიამ, თქმულებისა და გადმოცემების სახით ხორცშესხა, სულ სხვა ელფერი მისცა მგოსანთა-მგოსნის დიდი რუსთაველის შარავანდედით მოსილ პიროვნებას.

თქმულებების და გადმოცემების უმეტესობა პოეტს რაღაც განსაკუთრებულად დაეინებით უკავშირებს თამარის სახელსა. რუსთველი თამარისადმი ამაღლებული სიყვარულით ყოფილა შეპყრობილი. თამარი იყო მისი პოეზიის შთაგონება. ამის საბაბს გარკვეულად იძლევა ვეფხისტყაოსნის პროლოგი, რომელშიც ზოგჯერ პირდაპირ, ხოლო ზოგჯერ მეტაფორულად არის გამოთქმული ეგვეგე აზრი (პოემის წერისას პოეტს თამარის თვალიერთ ზაგი. მელანი უხმარია, ხოლო ხელთ თამარის ტანივით ნარნარი კალამი ჰქონია). თქმულებებს ამ საგაზე რამდენიმე რომანტიკული ვერსიაც მოეძებნება. რუსთველი ამ სიყვარულის გამო ველად გაჯერილა (ველად გაჯარა, როგორც რაინდფეოდალი ეხსენებულება — იხ. ვეფხისტყაოსანი). ხოლო ზოგი ვერსიით, პოეტი სამშობლოდან გაუძევებიათ. ამიტამად არ ჩანს ამ ვერსიის რეალური წყარო და არც საერთოდ პოეტის გაძევების რაიმე მიზეზი, მაგრამ საფიქრებელია, რომ პოეტი შემდეგში უცნოურში მართლაც გამგზავრებულიყო (გავიხსენოთ იერუსალიმის ჯვრის მონასტრის მოხატვის ამბავი). მაგრამ ასეთი ვერსიის წარმოშობას გარკვეულად უწყობს ხელს თვით ვეფხისტყაოსანიც, რომელშიც ჩანს ავტორის ბიერ მაშინდელი მსოფლიოს შესანიშნავი ცოდნა, ფართო გეოგრაფიული პორიზონტი. სამშობლოდან გადახვეწილი კაცის ხმა ისმის ავთანდილად ფარეშენელად ეს კოსმიური სიმღერაშიც, რომელიც მკითხველს უეჭველად მისი ავტორის ძალზე მწარე ცხოვრებისეულ გამოცდილებაზე მიანიშნებს.

ᲫᲕᲔᲚᲗᲐᲒᲐᲜᲒᲕᲔ შემუშავებული აზრით, მოგზაურობა, უცხო ქვეყნების ნახვა, ადამიანის ცოდნისა და გამოცდილების უპირველესი წყაროა. ამავე შეხედულებით, მით უფრო წარმოუდგენელია ბრძენ-პოეტი და ფილოსოფოსი, რომელსაც თავის თვალით არ უნახავს მსოფლიოს ყველაზე საკვირველი მხარეები. ასეთი მოგზაური — პოეტის ხახე ადრევე შემუშავებულია ჩვენს მწერლობაში. საგულისხმოა, მაგალითად, ჩახრუხაძის ოდებში გადმოცემული მოგზაური პოეტის სახე, რომელსაც მოუვლია მთელი მსოფლიო, ათასგვარი თავგადასავალი გადახდენია (მათ შორის რომანტიკული ამბავიც), ლექსებით გასჯიბრებია სხვა მეფეთა კარზე მყოფ პოეტებს და ცოდნა გამოცდილებით აღსავსეს სამშობლოსაკენ დაუბრუნებია გამომგზავრება. ჩვენს მეცნიერებაში აღნიშნულია, რომ პოეტი მოგზაურის სახე გარკვეულად ეხმაურება შოთა რუსთაველზე ჯარმოშობილ ხალხურ ვერსიებს.

ხახალხო მთქმელებმა შოთაზ ჰუმანიზმს თავისებური დემოკრატიული მიმართულება მიანიჭეს. მართალია, შოთა მაღალი წრიდან იყო, მაგრამ იგი მაინც ყველაზე მაღლა პირად ღირსებას აყენებდა. ხალხი შოთას უკავშირებს სახელგანთქმულ აფორიზმს:

„ათასად გვარი დაფასდა
ათი ათასად ზრდილობა,
თუ კაცი თვითონ არ ვარგა,
ცუდია გვარიშვილობა“.

ხალხის სიყვარულის გამოხატულებად ითვლება, რომ ქართულ ოჯახებში საკუთარ სახელთა შორის ყველაზე უფრო მრავალრიცხოვანია ვეფხისტყაოსნის გმირთა სახელები, ძველი ტრადიციით იშვიათი იყო ოჯახი, რომელსაც რელიკვიად არ ჰქონოდა ვეფხისტყაოსნის ხელნაწერი. ულამაზეს ქართველ ქალებს ვეფხისტყაოსანი მზითევში მიჰქონდთ, რათა გაეზარდათ ვეფხისტყაოსნის გმირებივით სახელოვანი ქალები და ვაჟები.

ქართველი ხალხის ცნობიერებაში შოთა რუსთაველის სახელი შესულია როგორც სიკეთისა და სილამაზის, სეტყვაკაცობისა და ვაჟკაცობის უმაღლესი სიმბოლო.

სარგის ცაიშვილი.

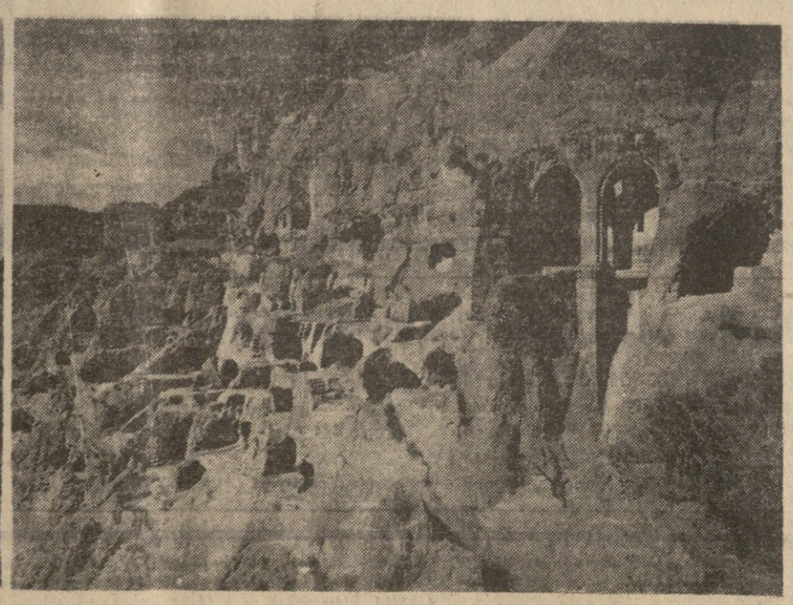

ᲡᲣᲠᲐᲗᲔᲑᲨᲘ: შოთა რუსთაველის ეპოქის ქართული მატერიალური კულტურის ძეგლები, მარცხნივ — თმოგვის ციხე, მარჯვნივ — კლდეში ნაკვეთი ქალაქი ვარძია.

კომუნისტი
ახალი ამბები

გასტროლები დაიწყო

მოსკოვი, 20 ივლისი. („კომუნისტის“ სპეც. კორ.). დედაქალაქის თეატრალური საზოგადოებრიობა და სასცენო ხელოვნების მოყვარულნი ინტერესით მოელოდნენ თბილისის კ. მარჯანიშვილის სახელობის სახელმწიფო აკადემიური თეატრის გასტროლებს. და აი გუშინ მცირე თეატრის სცენაზე გასტროლები დაიწყო. მარჯანიშვილელებმა პირველ სპექტაკლად წარმოადგინეს ნ. დუმბაძისა და გ. ლორთკიფანიძის „მე ვხედავ მზეს“.

სპექტაკლის დაწყების წინ ქართული თეატრის შემოქმედებითს კოლექტივს გულითადად მიესალმნენ მოსკოვის სამხატვრო, ვახტანგოვის სახელობის და მოსკოვის საბჭოს სახელობის თეატრების მსახიობები. სამხატვრო თეატრის რეჟისორი, რსფსრ სახალხო არტისტი ი. რაევსკი ამბობს:

— ვფიქრობ, მოსკოვის თეატრალური საზოგადოებრიობის აზრის გამოვხატავ, თუ ვიტყვი, რომ მარჯანიშვილის თეატრის ახალი სტუმრობა დიდად სასიხარულოა. ჩვენ ყოველთვის გვახარებს თქვენი მიღწევები, თქვენი შემოქმედება, ყოველთვის ბევრს მოველით თქვენგან და იმედიც არასოდეს არ გვიცრუვდება. დარწმუნებული ვართ — ასე იქნება წელსაც.

კეთილი იყოს თქვენი ჩამობრძანება!

საპასუხო სიტყვებით გამოვიდნენ სსრ კავშირის სახალხო არტისტები ვერიკო ანჯაფარიძე და ვასო გოძიაშვილი.

სპექტაკლში „მე ვხედავ მზეს“ მთავარ როლებს ასრულებდნენ ქ. კიკნაძე, გ. ქავთარაძე, მ. მახვილაძე, ი. ტრიპოლსკი და თ. არჩვაძე.

დღეს წარმოდგენილი იყო ალ. სუმბათაშვილის „ლალატი“, რომელშიც ქართული სცენის სახელოვან ოსტატებთან (ვ. ანჯაფარიძე, ს. თაყაიშვილი, ვ. გოძიაშვილი, ალ. ომიაძე) ერთად წამყვან როლებში წარმატებით გამოვიდნენ ახალგაზრდა მსახიობები მ. მებურიშვილი და თ. არჩვაძე.

ხვალ მოსკოველები ნახავენ თეატრის პრემიერას — გ. ხუხაშვილის „გზებს“ („ბიდი კაცისა“).

ტ. ყიფიანი.

კ. მარჯანიშვილის სახელობის თეატრი მოსკოვში

სამხრეთ ოსეთის მწერალთა კონფერენცია

ცხინვალი. (საკ. კორ.). ახალი შემოქმედებითი ძიების ნიშნით მიმდინარეობდა სამხრეთ ოსეთის მწერალთა მესამე საოლქო კონფერენცია, რომელზეც საანგარიშო მოხსენებით გამოვიდა საქართველოს მწერალთა კავშირის სამხრეთ ოსეთის განყოფილების პასუხისმგებელი მდივანი თეოდორო გაგლოევი.

კონფერენციაზე აღინიშნა, რომ ბოლო წლებში ოსურ ლიტერატურას შეემატა დიგორ ჯოიევის, გიორგი ძუგაევის, ხაჯიმატად ძუცევის, კოსტა მაიგიევის და სხვათა საყურადღებო ლიტერატურული ხაწარმოებები.

ითქვა, რომ სამხრეთ ოსეთის მწერლები ნაკლებ ყურადღებას აქცევენ დრამატურგიას, სამაგვრო ლიტერატურას და ლიტერატურულ კრიტიკას. გარდა ამისა, აღინიშნა, რომ ახალგაზრდა მწერლებს მეტი დახმარების გაწევა სჭირდებათ.

კონფერენციას მიესალმნენ საქართველოს კომპარტიის სამხრეთ ოსეთის საოლქო კომიტეტის მდივანი პ. თედეევი, ჩრდილოეთ ოსეთის მწერალთა სახელით თ. ჯაბეევი.

კონფერენციის მუშაობაში მონაწილეობა მიიღეს საქართველოს კომპარტიის სამხრეთ ოსეთის საოლქო კომიტეტის მდივანმა გ. ჯოსლოევმა, ვ. გალუაშვილმა, მწერალმა კონსტანტინე ლორთქიფანიძემ.

შემთხვევა

ყანა დან